

Pärnu linna ja maakonna raamatukogude aastaaruanne 2012

Elanike arv (seisuga jaanuar 2012) 88824

Üldkasutatavate raamatukogude arv: kokku: 42, neist keskraamatukogu, 2 linnaraamatukogu ja 39 külaraamatukogu

1. Põhilised tegevussuunad

Uus oli komplekteerimispoliitika ehk siis riigitoetuse kasutamine.

Kodulootöö-URRAMi kodulooportaali avalikuks saamise aasta. Andmeid hakkasid sisestama lisaks keskraamatukogule 4 külaraamatukogu.

Toimus URRAMi uue versiooni testimine ja koolitus kõigile raamatukoguhoidjatele.

Uue e-kataloogi U3 arendamisel oli suur osa URRAM-i töörühmal, mille liikmeks on Heinike Sinijärv.

Külastasime kõiki maakogusid ja andsime nõu kogude korrastamiseks. 2012.aastal toimusid inventuurid Halinga valla raamatukogudes ja keskraamatukogu muusikaosakonnas, saksa lugemissaalis, üldlugemissaalis ja Ranna raamatukogus

Uus teenus keskraamatukogus – koduteenindus, kus üks kord kuus viib raamatukoguhoidja soovijatele raamatuid koju. Teenust saavad tellida inimesed, kes ise raamatukogus ei saa käia (eakad või liikumispuudega). 2012.aastal vajas seda teenust 6 inimest.

Keskraamatukogu osales kahes rahvusvahelises projektis

Raamatukogude juubelid – Sindi Linnaraamatukogu – 130, Vändra aleviraamatukogu – 110, Aruvälja – 90, Võiste – 90.

2. Juhtimine ja arendustegevus

2.1 Üldistav hinnang

Saatsime pensionile kauaaegse keskraamatukogu direktori Saima Andla ja Kihlepa raamatukogu juhataja Luule Aomere

Töölt lahkus laenutusosakonna raamatukoguhoidja Ene Heinaste

1. novembrist töötab keskraamatukogu direktorina Heinike Sinijärv.

Tõstamaa raamatukogu juhataja Lea Rannik läks pensionile ja tööle jäi üks töötaja.

Raamatukogu lahtiolekuaeg lühenes – esmaspäeval raamatukogu kinni.

Likvideeriti Anelema ja Kihlepa raamatukogud.

Halinga vald lõpetas töölepingu valla territooriumil asuva Anelema raamatukogu juhatajaga. Vastavalt kokkuleppele käisid ülejäänud valla raamatukogude töötajad seda kohta täitmas. Septembris võeti vastu Anelema raamatukogu sulgemise otsus

Audru valla volikogu otsustas 29. veebruarist 2012 Kihlepa Raamatukogu

tegevuse lõpetada, sest oluliselt on vähenenud raamatukogu lugejate arv. Vara anti osaliselt hoiule MTÜ Eassalu-Neitsi Külaseltsile.

Libatse raamatukogu hakkas osutama postiteenust, Vihtra postilepingut pikendati.

Töö korraldusliku poole pealt toimus muudatus Kaisma raamatukogu lahtiolekuaegades- laupäeviti on raamatukogu alates aprillist suletud ning avatud esmaspäeviti.

Tööpäeva pildistamise tulemusena selgus, et laupäeviti viimased kaks tundi on keskraamatukogu külastatavus väike. Raamatukogu nõukogu heakskiidul lühendas linnavalitsus keskraamatukogu laupäevast lahtiolekuaega 2tunni võrra (suletakse 15.00)

Alustati ettevalmistusi keskraamatukogu kodulehe lastelehe loomiseks.

Kultuuriministeeriumi juurde loodud rahvaraamatukogude nõukogusse kuulub Heinike Sinijärv.

2.2 Kataloogid.

Kõik Pärnumaa raamatukogud laenutavad elektrooniliselt.

Keskogus sisestati elektronkataloogi veel sisestamata teavikuid, sh. lasteosakonna võõrkeelne kirjandus.

2.3 Arendustegevus infotehnoloogia valdkonnas

Hädameeste valla raamatukogudes paranes internetiühenduse kvaliteet tänu teenusepakkuja vahetusele

Rahvaloenduse sülearvutid said 15 maaraamatukogu ja keskraamatukogu 2.

Kilingi-Nõmmes uuendati raamatukogu internetikaableid, mille tulemusel ühendus muutus kiiremaks ja saadi ka uuenenud Wifi ühendus.

Riistvara uuendati vähesel määral Jõesuu ,Võiste ,Uulu, Libatse, Are, Kihnu , Surju, Tori raamatukogus

2.4 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud:

Raamatukogud lähtuvad oma tegevuses põhimäärusest ja kasutamiseeskirjast, mis on viidud kooskõlla Rahvaraamatukogude seadusega.

Ainult Tori valla raamatukogude põhimäärus ja kasutuseeskiri on aegunud

Kohaliku omavalitsuse arengukavas on raamatukogu roll sõnastatud kas väga üldsõnaliselt või liiga detailselt (lugejad, laenutused). Raamatukoguhoidjate arvamust pole arengukava koostamisel arvestatud ega sageli ka küsitud.

Võeti vastu keskraamatukogu arengukava aastateks 2012-2016

2.5 Töö koordineerimine ja koostöösuhted

Koostöö toimub kõikide Eesti raamatukogudega ja kultuuriasutustega. Kohalikul tasandil on endastmõistetav koostöö kõikide juhtorganite ja allasutustega (kool, lasteaed, sotsiaaltöökeskus, noortekeskus, seltsimaja).

Koostöö maakonna teiste raamatukogudega väljendub eelkõige RVL-is.

Koostööd teeme kooliraamatukoguhoidjatega, kes osalesid 52-tunnisel koolitusel „Kaasaegse kirjanduse põhijooni“.

Pärnu Keskraamatukogul on head koostöösuhted välissaatkondadega Eestis. Koostöös Tšehhi Suursaatkonna ja Kuningliku Norra Saatkonnaga jõudsid meie raamatukokku huvitavad näitused. Filmikolmapäevadel oleme näidanud filme, mis jõudsid meieni

Taani, USA, Rootsi, Tšehhi, Soome saatkondade kaasabil. Eraldi märkimist väärib ka koostöö Goethe Instituudiga.

Pärnu Keskraamatukogu on ka üheks partneriks Pärnu linna ja Norra Buskerudi maakonna rahvusvahelises Comenius Regio koostööprojektis „Collaborative Learning in Age Web 2.0“. Selle projekti käigus on väljaarenenud koostöö Pärnu kooliraamatukoguhoidjatega.

2012.a.osales Pärnu Keskraamatukogu esindaja Grundtvigi programmide kultuurhariduse alasel kontaktseminaril „A Place for the Arts, for Culture and its Communicators“. Seminaril leiti ka partnerid, kellega koos kirjutati projekt, mille koordinaatoriks on Pärnu Keskraamatukogu, Grundtvigi elukestva õppe programmile. Koostöös linna emakeeleõpetajate aineseksiooniga toimus põhikooli lõpuklasside ning gümnaasiumiõpilastele kirjanduslik mälumäng, mille koostasid ja viisid läbi raamatukoguhoidjad.

Traditsiooniliselt osales Pärnu Keskraamatukogu Pärnu Maarja Magdaleena Gildi korraldatud kevadisel vanaraamatulaadal ning korraldas tänavafestivali Augustiunetus raames raamatulaada.

Koostöös Eesti Nahakunstnike Liiduga olid raamatukogus üleval kaunid kõitekunstinäitused.

Alustasime „vana“ uuega – külastasime aasta jooksul kõiki maaraamatukogusid. Põhitähelepanu pöörasime üldmuljele raamatukogust ja kogude korrasolekule.

Muusikakogu loomise eesmärgil käisid muusikaosakonnas külas Raplamaa kolleegid.

Vändra vallas kuulasime vallavanema ja raamatupidajaga mõtteid Vändra keskraamatukogu moodustamisest. Kohtumise tulemusena said vallaametnikele mõned asjad selgemaks ja nad võtsid mõtlemisaja. Aasta lõpuks õnneks midagi ei muutunud.

Heaks näiteks koostööst võib tuua Sindi raamatukogu 130. sünnipäeva tähistamise, kus koostöös riikliku tasandi kultuuriasutustega (Pärnu Muuseum, Eesti Rahvusraamatukogu) ja Sindi linna allasutustega valmis raamat „Sindi raamatukogu 130“.

3. Eelarve kasutamine

Põhieelarve	Seisuga 01.01.12. €	Seisuga 31.12.12 €	Muutus %	% eelarvest
Eelarve kokku	1554,387	1455,253		XXX
sh keskraamatukogus	786,670	722,455		XXX
Personalikulu	783,415	792,521		54%
sh keskraamatukogus	375,59	378,82		52%
Komplekteerimiskulu	311,082	300,008		20%
sh OV-lt	172,531	163,144		XXX
sh riigilt	138,328	136,864		XXX
sh keskraamatukogu	125,35	117,41		39%
sh OV-lt	59,01	50,41		XXX
sh riigilt	66,34	67,0		XXX2
Infotehnoloogiakulud	31,647	35,317		2%
sh keskraamatukogu	2,59	6,0		

Eelarveid ei saa võrrelda, sest 2011.a. oli Sauga raamatukogu eelarves kolimine Noorte vabaajakeskusesse (ca 75.000€ võrra suurem) ja keskraamatukogu eelarves riigi toetus maakonna raamatukogudele.

Maaraamatukoguhoidjate palgad on endiselt väga erinevad. Natuke on tõusnud töötasu Häädemeeste, Vändra, Halinga ja Tori valla raamatukoguhoidjatel

Alates 1. septembrist taastas Pärnu linnavalitsus 5% 2009. aastal äravõetud 10% töötasust. Ülejäänud 5% lubatakse taastada 1. jaanuarist 2014.

Komplekteerimiskulu 20%, sellest omavalitsuselt 54% ja riigilt 46%. Pärnumaa valdadest said teavikute soetamiseks enam raha, võrreldes riigi poolt eraldatuga, Halinga, Kihnu, Koonga, Varbla ja Tõstamaa valla raamatukogud, vähem aga Are valla ja Vändra aleviraamatukogu. Keskraamatukogu sai omavalitsuselt 42% komplekteerimisrahadest.

Keskraamatukogu koolituskulud kokku olid 1400€, millest 820€ tasusid vallad koolituskulude katteks.

Keskraamatukogu teenis omatulu kokku 12842€, sellest- saalide rent 6142€ ja tasulised teenused 6700€

Projektidega saadi 2039€

Toetust saadi kultuuriministeriumilt koolitusele „Kaasaegne eesti kirjandus“

Hasartmängumaksu Nõukogult pisipõnni sõnaringile „Krips krops lugejaks“

Kultuurikapitali Pärnumaa ekspertgrupilt kevadvaheaja töötoa korraldamiseks

Archimedeselt Grundtvigi programmi projekti ettevalmistavaks töölahetuseks Saksamaale.

MTÜ Bibliid toetas raamatukogu ürituste korraldamist 1350€

5. Personali juhtimine ja areng

5.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv	Raamatukoguhoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel
Allikukivi	6	139	1
Are	10	86,5	1
Aruvälja	8	81	1
Audru	7	147	1
Häädemeeste	9	95	2
Jõesuu	5	63	1
Jõõpre	0	0	1
Kabli	5	67	1
Kaisma	6	67	1
Kihnu	1	4	1
Kilingi-Nõmme	3	132	3
Koonga	3	59	1
Lavassaare	8	93	1
Libatse	Õpib KA-s		
Lindi	4	59	1
Lõpe	5	63	1
Massiaru	3	59	1

Paikuse	6	67	1
Pootsi	3	59	1
Pärnjõe	3	59	1
Pärnu-Jaagupi	6	69	2
Sauga	5	71	1
Saulepi	0	0	
Sindi	4	145	2
Suigu	7	119	1
Surju	6	392	1
Suurejõe	4	59	1
Tali	2	56	1
Tootsi	0	0	1
Tori	7	179	1
Treimani	5	73	1
Tõhela	3	60	1
Tõstamaa	6	69	1
Urge	4	63	1
Uulu	5	63	1
Vahenurme	3	59	1
Varbla	4	60	1
Vihtra	3	59	1
Võidula	3	59	1
Võiste	6	67	1
Vändra	5	178	3
KRK	18	2150	36
Kokku	193	5390	82

Rahvaraamatukoguhoidjate Suveakadeemia (80 tundi) Piret Reili, Ene Heil ja Tiina Kuum

Lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemia (52 tundi) Rita Raudsepp, Viiu Tamla

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni teabepäev	Sindi
Efektiiivne enesejuhtimine	Are
Loovtöö juhendamine ja korraldus	Are
Eakate ülikool	Lavassaare
Lugude vestmine – väärtushinnangute emakeel (P.Päär)	Häädemeeste, Treiman,
Kabli	
Lugudega maailma luuakse, juttudega juhitakse (P.Päär)	Häädemeeste
Eduka ürituse retsept (TÜ)	Sauga
Täiskasvanute koolitaja meistrikursus (160h)	Tori
MTÜ baaskoolitus	Sindi

Keskraamatukogu töötajate osalemine koolitustel

Kolm Rapla Keskraamatukogu kolleegi tutvusid ja osalesid meie raamatukogu töös.

Tutvuti muusikaosakonna, lasteosakonna, lugemissaali ja laenutusosakonna tööga.

Arutleti töökorraldust, palgatingimusi ja töötajate tunnustamist.

Hea algatus väärib järeletegemist.

Lastekirjanduse päev Tallinnas 1

Algupärase lastekirjanduse päev Tartus 1

Lasteraamatukoguhoidjate õppepäev Tallinnas 1

A. Sibula erialapäev Tallinnas	2
Erialapäev Viljandis	2
Turunduse koolitusseminar	1
Rahvaraamatukogude suvelaager Kärđlas	2
e-koolitus „Infopädevuse alused“ TÜ elukestva õppe keskus (78 tundi)	1
komplekteerijate koolituspäev	2
Eesti Muusikakogude Ühenduse 2-päevane sügisseminar	2

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Ülevaade andmebaasidest ja sotsiaalmeedia võimalustest kooliraamatukoguhoidjatele K.Visas (keskraamatukogu)

Kergu Algkooli aktusel 1. septembril kõneles S. Sõnajalg (Kaisma)

Kultuurikonverentsil, kus kõneldi Pikavere külas elanud külale olulistest inimestest, tegi ettekande E. Luige (Koonga) soome-ugri keeleteadlasest Gabor Bereczkist

M. Pajo (Are) koolitas Pärnu linna kooliraamatukogude töötajaid „Nähtavaks läbi ajaveebi“ ja Pärnumaa raamatukogutöötajaid „Kuidas teha raamatukogule blogi“

Ettekande raamatukogu ajaloost raamatukogu juubeliüritusel tegid Ü. Toomla (Võiste), M. Kiis (Aruvälja)

M. Kiis (Aruvälja) esines ettekandega „Aruvälja ajaloost jääajast tänapäevani“ ajalooto avamisel ja samaga ka Pärnumaa koduloolaste koosolekul

H. Pulk (Uulu) - Uued raamatud lasteaiaõpetaja töölaual –

P. Salundi (Sauga) tutvustas e-raamatukogu võimalusi Pärnumaa koduloolaste konverentsil

T. Kuum (Allikukivi) võttis vastu Rahvusraamatukogu töötajate ekskursionooni ja tutvustas kohalikke vaatamisväärsusi

A. Puust (Tori) esines kohalikel kodu-uurimispäevadel ja TÕN-i raames „Tori-keelne, Tori-meelne“

E. Michelis (Sindi) esines ettekandega raamatukogu ajaloost 130.juubeli üritusel linnarahvale, tasuta raamatulaadal 20. oktoobril ja lühiettekandega raamatukogu 130. sünnipäevapeol ning viis läbi raamatukoguprogrammi URRAM kasutajakoolituse TÕN- i raames

5.2 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

Koduloomaterjalide sisestamine Urrami kodulooportaali		Helle Luik
	13.01.2012	4 tundi
Ameerikast ja ameerika kirjandusest	27.01.2012	3 tundi
		Ingrid Erilaid
		Narva KRK
Kaasaegse eesti kirjanduse põhijooni	30.03-25.05	52 tundi
U3 kasutajakoolitus	25.10.2012	4 tundi
		Janek Kraavi
		Ele Kiisk
		Urram
Õppepäev Rahvusraamatukogus:	30.11.2012	
Kommunikatsiooni võlud ja vaevad		2 tundi
		Triin Soone
Lastekirjanduse Keskus		
Rahvusraamatukogu tutvustus		2 tundi
		Krista-Viivika
Kats, Mihkel Volt.		

Koolitustel soovitakse jätkuvalt tutvuda erinevate maade kirjandusega, saada psühholoogilist nõu suhtlemiseks erinevate probleemidega lugejatega, sealhulgas hüperaktiivsete laste ja noortega.

5.3 Erialahariduse omandamine

Kai Ein (Kabli)– Raamatukoguhoidja III kutsekvalifikatsioon
 Marina Jantson (KRK) – Raamatukoguhoidja IV kvalifikatsioon
 Talvi Saar (Kilingi-Nõmme) ja Aili Luik (Libatse) TÜ VKA III kursus
 Riita Lillemets (Surju) -Raamatukoguhoidja kutsekoolitus

5.4 Töötajate tunnustamine

Saima Andla	KM Tänukiri
Luule Aomere	KM Tänukiri
Heinike Sinijärv	Pärnu LV Tänukiri
Aasta Raamatukoguhoidjad –Malle Kiis (Aruvälja) Signe Peeker (KRK)	
Pärnu Maavalitsuse aastalõpu tunnustusüritusele „Tähesära“kutsuti 12 raamatu- koguhoidjat	
Keskraamatukogu kolleegipreemiad:	
Maie Sutt	Parim lugejateenindaja
Marina Jantson	Hea kolleeg
Valmar Malm	Raamatukoguhoidja abiline

Keskraamatukogu tunnustas tänukirjaga tööjuubilare

Marie Iir (Massiaru)	50aastat raamatukogus
Asta Kivimaa (Pootsi)	50
Ene Kaldoja (KRK)	35
Ludmilla Durmanenko (KRK)	35
Aita Puust (Tori)	35
Liivia Koolme (Urge)	30
Anne Parts (Tali)	30
Silvia Veeäär (Varbla)	25
Kai Ein (Kabli)	25
Pille Ristimets (Jõõpre)	25
Tiina Kuum (Allikukivi)	25
Hannely Raestu (KRK)	25
Malle Kiis (Aruvälja)	Audru Valla vapimärk - kui raamatukogu juhataja, kodu-uuri ja ning kohaliku elu edendaja Pärnumaa koduloolaste tänukiri ERÜ tänukiri
Pille Ristimets (Jõõpre), Tiiu Tammer (Lindi), Malle Kiis (Aruvälja)	Audru Valla tänukiri seoses valla 20.aastapäevaga
Malle Pajo (Are)	Vallavalitsuse aukiri ja kingitus pikaajalise tubli töö eest
Ülle Toomla	Tahkuranna Valla tänukiri ja rahaline preemia
Evi Laarents	Kabli Seltsimaja tänukiri
Laine Adamsoo, Marika Ruberg, Koidu Tammepõld – Vändra Alevivalitsuse	tänukiri seoses raamatukogu 110.aastapäevaga
Mälumänguvõistkond koosseisus Krista Visas, Külli Lorents, Irina Golenkova saavutas 3.koha raamatukogudevahelises kirjanduse tundmise võistluses	
Statistikaameti tänukiri rahva ja eluruumide loenduse korraldamisel	
Riita Lillemets (Surju), Viuu Juurikas (Jõesuu), Malle Kiis (Aruvälja)	

Piia Salundi (Sauga) valiti ERÜ juhatusse. Ettepaneku tegi keskraamatukogu ja maaraamatu-kogude sektsioon

6. Kogud

Keskraamatukogu kogud täienesid

10761 teaviku võrra (nimetusi 4569, võrreldes 2011. a. 23 nimetust rohkem)

mis jagunevad:

10305 raamatut (neist 697 muul moel),

452 auvist (neist 46 muul moel),

4 elektroonilist teavikut (neist 3 muul moel)

Saabunud kirjandusest moodustab liigikirjandus 47%, ilukirjandus 53%.

2012. a. kustutati 20037 teavikut, neist 722 auvist

Kogude seis 31.12.2012:

ilukirjandust 192139 (54,2%), teatmekirjandust 162564 (45,8 %)

keeleliselt:

eesti keeles 280226 79%

võõrkeeles kokku 74477 21%

vene keeles 61285 17,3%

fondi ringlus – 1,18 (2011 -1,3)

ostetud teaviku keskmine hind on 9,79 (2011 – 9,11)

kirjanduse eksemplaarsus keskmiselt 2,26 (2011 – 2,4).

Pärnumaa raamatukogude kogude suurus 2012. aasta alguses oli 568 827 eksemplari

2012.aastal lisandus 16 987 eks. (2011.aastal 16 811 eks.)

neist raamatuid 16827 eks. (2011.a. -16 802)

käsikirju 47 eks.

auviseid ja elektroonilisi teavikuid 113 eks. (2011.a. 9)

2012.aastal kustutati 19427 eks. (2011.aastal 15189 eks.)

Kogude seis 2012.aasta lõpuks 566 387 eks., neist 440 auvist ja 44 elektroonilist teavikut

Ilukirjandus moodustas saabunud kirjandusest 63 % (10765 raamatut)

Eestikeelne kirjandus moodustas saabunud kirjandusest 99,99%

Ilukirjandus osakaal Pärnumaa raamatukogude kogudest moodustab 64 %

Kogude täiendamiseks on kasutatud erinevaid allikaid:

kirjastused (Varrak, Ersen, Elmatar, Odamees, Kunst),

vahendusfirmad (Teek, TRT Hulgi),

raamatukauplused (Rahva Raamat, Apollo, Raamatukoi, Krisostomus, Lasering, vanaraamatukauplused),

erinevad ametkonnad (Keskkonnaministeerium jt)

eraisikud.

Kogude täiendamisel oli esikohal eesti autorite ja Eesti kohta ilmuv kirjandus, lastekirjandus, seejärel muu eesti keeles ilmuv kirjandus, eriti teatmeteosed ja teabekirjandus.

Meie puhul ei olnud probleemiks riigiraha kulutamine väärtkirjanduse ostmiseks, oleme seda teinud aegade algusest, iga raamatukogu vastavalt oma rahakotile. Riigiraha saime 140135€ (50%- 70067), RD raamatuid ostime ca 90000 € eest. Oleme komplekteerimisel arvestanud kõigi maksumaksjate lugemissoovidega, ka

nendega, kes loevad armastusromaane.

Kultuuriajakirjade kasutamise valikstatistikast selgus, et kõige rohkem loetakse Vikerkaart ja Akadeemiat, kõige vähem ajakirja Värsk Rõhk.

Juba aastaid tellime kõigile raamatukogudele erialaajakirja „Raamatukogu“

Nimetus	Tellitud Pärnumaal	Laenutamine Pärnumaal
Akadeemia	17	353
Hea Laps	18	131
Keel ja Kirjandus	15	140
Kunst.ee	12	140
Looming	24	321
LR	paljud raamatukogud ostavad hoopis raamatupoe kaudu	
Muusika	11	89
Oma Keel	30	87
Teater.Muusika.Kino	18	189
Tuna	7	54
Täheke	22	265
Vikerkaar	18	443
Värsk Rõhk	16	43
Sirp	21	336
Erialaajakiri Raamatukogu	38	89

Jätkuvalt on suur tähtsus järelkomplekteerimisel.

Pärnumaa raamatukogud tegelesid 2012.aastal tõsiselt fondi korrastamisega – kustutati 19427 eksemplari, mis on 4238 eksemplari rohkem kui 2011.aastal.

Inventuurid toimusid Halinga valla Pärnu-Jaagupi, Libatse ja Vahenurme raamatukogudes.

Väga suurt tööd tehti keskkogu osakondade ja haruraamatukogude kogudega.

2012. aastal toimusid muusikaosakonna, saksa lugemissaali, üldlugemissaali ja Ranna raamatukogu inventuurid, kustutati 20037 lagunenu ja aegunud teavikut. Arvele võeti 746 saatedokumendita teavikut, üleandmisi oli 193.

Likvideeritud Anelema ja Kihlepa raamatukogude kogust valisid valla teised raamatukogud endale vajaliku.

Tegevuse lõpetas Tihemetsa Põhikool ja Allikukivi raamatukogu sai valida koolikogust vajalikke raamatuid. Muuseumitoast anti raamatukogule üle sealne fotokogu ja koolis tehtud uurimistööd, mis nüüd on kättesaadavad raamatukogus.

7. Raamatukoguteenused

Sindi raamatukogu kogude kasutatavusest ja lugejate eelistustest andis hea ülevaate 2012. aastal läbiviidud lugejaküsitlus, mille küsimustik koos analüüsiga on üleval raamatukogu kodulehel. Sindi Linnaraamatukogu keskmine lugeja on naisterahvas 60 + vanuses.

Iga 4. või 5. sintlane kasutab kohalikku raamatukogu. Täiskasvanutest paljud käivad kohapeal lugemas ajalehti ning ei laenuta raamatuid. Head meelt teeb laste lugemus, mis on püsinud samal tasemel eelmise aastaga. Selleks tuleb raamatukogutöötajatel endil palju tööd teha, et lapses lugemis- ja raamatukogus käimise harjumust tekitada. Kuna Sindis on ka palju vene keeles lugejaid, tuleb meil komplekteerida kirjandust ka neile, selle arvelt kannatab eestikeelne lugeja. Venekeelset kirjandust saime 2012. aastal päris palju annetustena.

7.2 Raamatukogu kasutamine

Raamatukogude kasutamine

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+-)	Laenut-d 2011	Laenut-d 2012	Muutus (+-)
Linna/maakonna rmtk	29380	28454	-926	480034	484221	+4187	861505	821510	-39995
Sh keskk	16137	15494	-643	282817	293070	+10253	488926	462270	-26656

RVL-i ja koduteenindust kasutatakse vastavalt nõudlusele, kõik saavad vajalikku teenust

RVL toimib lähimate raamatukogudega nii, et raamatukoguhoidja toob oma transpordiga lugeja poolt soovitud raamatud kohale (Urge, Paikuse, Tori, Pärnu-Jaagupi rmtk) ja pärast tagastab ka ise.

Kokku saadi tellimusi maakonnas 699 (täideti 692) ja telliti teistelt 622 (saadi 620)

Keskraamatukogu osutas RVL-i teenust - telliti 73 raamatut, saadi 72, teistele saatsime 140 raamatut

Keskraamatukogus on koduteenindus uueks teenuseliigiks. Üks kord kuus viib raamatukoguhoidja soovijatele raamatuid koju. Teenust saavad tellida inimesed, kes ise raamatukogus ei saa käia (eakad või liikumispuudega). 2012.aastal vajas seda teenust 6 inimest

Maakonnas kasutatakse sotsiaaltöötaja Urge, Audru, Lindi, sugulaste (Lõpe), heade inimeste abi (Pärnjõe, Treimani)). Näiteks Sindi raamatukogu osutas 2012. aastal teenust viiele inimesele, kes ise kodust väljas ei käi. Ka raamatukoguhoidja viib telefoni teel kokku lepitud raamatud mõnele eakale koju (Tõstamaa)

Võlglastega (667) tegeles keskraamatukogu põhjalikumalt septembris. Raamatud tagastas 1/3 võlglastest (264). Kohtutäituri poole pöördusime 20 võlglaste osas, kuid kasutegur oli väike, sest inimeste kontaktandmed ei vasta tihti tegelikkusele. Paljud lugejad likvideerisid oma võlgnevused ka igakuisel viivisevabal laupäeval.

7.3 Lasteteenindus:

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+-)	Laenut-d 2011	Laenut-d 2012	Muutus (+-)
Linna/maakonna rmtk	6908	6770	-138	96173	94383	-1790	90973	88488	-2485
Sh keskk	3354	3272	-82	35412	36527	+1115	46776	45930	-846

Lapsed-lugejad moodustavad 23,8% lugejate arvust keskkogus 21,1%

11,5% laenutustest keskkogus 10,7%

19,5% külastustset keskkogus 12,5%

Algklasside lapsed veedavad meelsasti aega raamatukogus, loevad, joonistavad, mängivad lauamänge. Koju laenutatakse vähem raamatuid, sageli tehakse seda lapsevanema nõudmisel.

Head koostööd algklasside õpetajatega nimetavad kõik raamatukoguhoidjad, kelle piirkonnas on kool säilinud.

Keskraamatukogu lasteosakond oli 2012.aastal raamatukogu parim osakond. Lasteosakonna bibliograaf Signe Peeker kuulutati aasta raamatukoguhoidjaks.

Nukitsa konkursil osalesid Uulu (122 last), Audru (75), Allikukivi (22), Vändra (21), Suigu (20), Libatse (15), Kaisma (14), Pärnjõe (10), Vihtra (8), Sindi (5), Keskraamatukogu (203)

Konkursi lõpetamisele kutsuti 6 last. Sõidu Tallinnasse korraldasid oma lastele Helje Pulk (Uulu) ja keskraamatukogu

Lugejatega kohtusid Wimberg Jõõpres, Mika Keränen Uulus, Ilmar Tomusk-keskraamatukogus, Aidi Vallik Ares ja Andrus Kivirähk Sauga vallas.

20.oktoobril toimuvat traditsioonilist ettelugemispäeva sisustati Aino Perviku lugudega.

Ettelugemine toimus ka venekeelsete lastega, teema oli ikka A.Pervik. (keskraamatukogu)

Jätkus koostöö Jaak Kännu ja MTÜ-ga „Kultuur aitab hingata“. J.Kännu korraldatud Pervikumängu poolfinaalid ja finaal toimusid lasteosakonnas.

Jätkus Irina Golenkova koostöö venekeelse lasteaiaga Kelluke, kus ta pidas kaks loengut.

Sindi raamatukogutundides „Raamatud mäletavad unustatud asju“ käsitles Aino Perviku elu ja loomingut slaididele ülesehitatud ettekandega Rita Raudsepp.

Sindi lapsed joonistasid “Minu lemmiktegelane Aino Perviku raamatust”.

Lasteraamatupäeval anti üle traditsiooniline Raamatukogusõbraliku õpetaja tiitel ja tehti kokkuvõtte joonistusvõistlusest.

Lavassaare lastele toimus väljasõit Lennusadamasse, külastati Paksu Margaretat ja loomaaeda.

Audru valla luulekonkurss “Koidulauliku valgel” L.Koidula ja E.Niidu luulest.

Sindis peeti A.Lindgrenile pühendatud etluskonkurssi “Väiksed trikid, väiksed nipid”

Aastaid tegutseb Sindis lugemisklubi “Lugemistuhin”.

Tõstamaal. oli 1.juunil avatud Ööraamatukogu, kus vaadati õudusfilmi ja räägiti õudusjutte.

Keskraamatukogus toimunud vestlusingist „Mis on laste lugemise mõõt ja kust seda saab“ ja 2011.a. tublimate lugejate autastamisest võtsid osa Pärnu Postimehe ajakirjanik, õpetajaid erinevatest koolidest, mitu lapsevanemat, raamatukoguhoidjad, autasu saanud lapsed. Oli huvitav mõttevahetus, kas lugemist ja lugemust saab kuidagi mõõta ja kas ja kuidas õnnestub lapsi raamatuni suunata.

Üritusteasta juhatati sisse Hedda Peedi lauamängu, „Matk mööda tuletorn“ esitlusega.

Toimusid kevadise ja sügise koolivaheaja töötoad. Eriti meeldis lastele Tartu Paberimuseumi töötaja juhendamisel linnamakei tegemine.

Karude Jututuba, 5-8 aastastele lastele, tegutseb juba 7 aastat.

Teoks sai mõte teha 1,5-4- aastastele lastele Mürakarukool, mis kaks korda kuus kolmapäeviti on toimunud juba 12 korda. Huvi on siiani väga suur.

Toreda pealkirjaga üritus “Kokku tulek : hobid ja ametid” sai teoks 3. korda. Idee ja teostus Signe Peekrilt. Tegemist oli kogupereüritusega, mis kestis 2-2,5 tundi.

Teemadeks olid mustkunst ja tuulelohede valmistamine, päästjad – tänapäeva rüütliid (kohal lausa 3 päästeautot) ja kolmandal korral esinesid kutsehariduskeskuse juuksuriõpilased ja sepp pluss külaskäik sepikotta.

Nii kevadel kui suvel toimus lasteosakonnas jälle otsimismäng magusate auhindadega.

Lasteosakond lahendas originaalselt “Tuntud inimese raamatukogus”, kuulutades välja „Kuulsate raamatukoguhoidjate tulevikus kuulsad lapsed raamatukogus“ ja laenusletis olidki kordamööda kolleegide lapsed Katarin, Liza, Klaus, Kertu. Nimesildid rinnas, kõik nagu päris.

Tore oli keskraamatukogus tänuüritus „Õpetaja suudab lapsed raamatukogusse meelitada“, kus tunnustati 5 õpetajat, kes alati raamatukogu mõtetega haakuvad.

Tunnustuseks ilus lugu Pärnu Postimehes, raamatukogu tänukiri, Rahva Raamatu kinkekaart ja Põffi priipääsmed.

Kõik lasteosakonnas toimunud lasteüritused on kajastatud raamatukogu kodulehe Lastelehel ja pildigaleriis, samuti Pärnu Postimehe veebilehekülgedel ja väga sageli ka paberlehes. Sisukate kirjutiste autor on Signe Peeker

Jaanuaris oli lasteosakonnas praktilal Audru Keskkooli õpetaja Kaja Nurk.

Lasteosakonnas vastati 980-le infopäringule.

7.4 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu nimi	Näitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Allikukivi	19	4	126
Are	7	21	452
Aruvälja	27	14	299
Audru	43	5	176
Häädemeeste	17	10	244
Jõesuu	14	5	168
Jõõpre	9	6	62
Kabli	10	4	72
Kaisma	31	14	210
Kihnu	22	17	308
Kilingi-Nõmme	16	4	60
Koonga	8	4	75
Lavassaare	26	4	46
Libatse	13	5	48
Lindi	14	4	158
Lõpe	12	8	215
Massiaru	15	8	108
Paikuse	12	6	70
Pootsi	14	8	66
Pärnjõe	39	2	62
Pärnu-Jaagupi	15	15	126
Sauga	9	27	590
Saulepi	4	3	28
Sindi	29	17	520
Suigu	22	6	112
Surju	14	6	663
Suurejõe	5	4	36
Tali	11	4	67
Tootsi	5	0	10
Tori	22	15	140

Treimani	6	8	159
Tõhela	12	8	72
Tõstamaa	17	7	210
Urge	8	19	547
Uulu	38	25	550
Vahenurme	6	2	30
Varbla	15	4	66
Vihtra	16	14	230
Võidula	4	2	12
Võiste	25	16	141
Vändra	42	24	333
KRK	186	127	3568
Kokku	893	502	11246

2012.aastal toimus keskraamatukogus 10 raamatuklubi, 16 filmiklubi ja 9 muusikaklubi üritust.

Raamatuklubi külalisteks olid Marjo Näkki (soome kirjandus)

Joao Lopez Marquez (portugali kirjandus)

Kai Aareleid (hispaania kirjandus) jne.

Kirjanike „dessandi“ raames kohtusid lugejatega Pärnus ja Jõõpres Helvi Jürisson ja Heiki Vilep.

Fimiklubi filme näidati koostöös Taani, Soome, Tšehhi, ja Ameerika Suursaatkondade ja Goethe Instituudiga.

Muusikaklubis kuulati erinevate maade muusikat (Ghana, Island jne.), nauditi Pille Lille ja Sofija Jooni esinemist. Muusikaterapiast rääkis Dali Kask.

Raha klubide tegevuseks saadi linnavalitsuse kultuuriprojektide rahastamise programmist ja raamatukogu eelarvest.

Märtsis toimus kohtumine kultuurkapitali kirjandusauhinna nominentidega. Kohal olid Kai Aareleid, Toomas Vint, (:):kivisildnik, Kalju Kruusa, Kaur Riismaa, Ülo Mattheus, Andrei Hvostov ja Jaak Urmet e Wimberg.

Näituse galeriides eksponeeriti 25 näitust.

Vaasa fotonäitus, Tartu Kõrgema Kunstikooli näitused, “Eesti mõisakoolid” jne.

Traditsiooniliselt osales keskraamatukogu Pärnu Maarja-Magdaleena Gildi korraldatud vanaraamatulaadal. Taaskasutamiseks pakuti raamatuid Augustiunetusel ja raamatukogupäevadel.

Raamatuvahetuslaadad toimusid Are, Sindi, Aruvälja raamatukogus.

Kasutamist leiab nurgake, kuhu saab tuua raamatuid taaskasutamiseks-Libatse, Vihtra, keskraamatukogu.

Anu Välba - Tuntud inimene raamatukogus – laenutas Sindis

Luuleõhtu Carmen Mikiveriga toimus Lavassaares.

Luulekavad “Erootiline inimene...”, “Vaikus” - Tori

Kohtumine psühholoog Anne Toigeriga ja kunstnik Virve Gaimiga, kelle kingitud maal „Vaade Treimani muulilt merele“ kaunistab nüüd raamatukogu (Treimani)

Kodukandipäevad - Treimani, Tõhela

Reisimuljed Indiast ja Kanadast - Tõhela

Reisimuljeid Madeiralt ja Kreetalt - Treimani

Näitus „Raamatukoguhoidja kuvand sõnas ja pildis“ - Are
Fotonäitused „Lugemise lummuses“ Sindis ja Uulus
Näitus „Sindi raamatukogu kõige...“

O.Lutsu 125. sünniaastapäeva tähistati erinevate üritustega:

Kes laskis parve põhja? - Are raamatukogus räägiti filmist, teatrist, vaadati filmikatkendeid. Päev lõppes „Kuldvillakuga.

.Maakonna raamatukoguhoidjatega käidi Palamusel „Kevade“ radadel. Külastati Kihelkonnamuuseumi ja raamatukogu.

Aktiivselt kasutamist on leidnud külaraamatukogud kui näituse eksponeerijad.

Aili Ardani loodusteemaliste maalide näitus (Lõpe),

Kadi Kurema graafika ja joonistuste näitus (Suigu)

maalinäitus “Lilled ja meri” (Treimani)

Lea Eametsa portselanimaalide näitus ja Tiiu Lehiste pastell- ja õlimaalide näitus

Vändra Raamatukogu kaminasaal ja muuseumituba olid aktiivses kasutuses 124-l päeval aastas.

Raamatukogus näidati: „Kalendreid läbi aegade“ Toomas Ermi kogust,

C.R.Jakobsoni teoste näitust Kurgja Talumuuseumi kogust, „Vanemaid raamatuid meie raamatukogus“.

Mälumängud ja kirjandushuviliste seltsi „Luule“ kokusaamised Sauga raamatukogus toimuvad 1x kuus, koolivaheaegadel korraldavad Sauga ja Urge ühiselt mälumänge lastele ja noortele.

Giidiga ühiskülastus Pärnu Muuseumi Sauga valla lugejatele ja Vändra valla raamatukogude lugejate ühisekskursioon Läänemaale olid huvitavad ettevõtmised.

Audru vallapäevade raames avati Aruvälja rahvamajas muuseumituba.

Näitusega „Jääajast tänapäeva“ tegi Malle Kiis algust aastatepikku kogunenud ajaloolise materjali tutvustamisega kõigile huvilistele.

Lisaks igapäevatööle on raamatukoguhoidjad ka tublid nobenäpud.

Alguse sai uus traditsioon. Kadripäeval korraldati keskraamatukogus raamatukoguhoidjate- nobenäppude käsitöölaad. Osales 20 raamatukoguhoidjat.

Heegeldamise õpitoad ja kohaliku käsitööringi näitusmüük toimus Talil,

Suigus õpetas Margus Rebane korvipunumist ja Eeva Talts päikesepitsi punumist ja süstikpitsi sõlmimist.

7.5 Raamatukogu koolituskeskusena

Kasutajakoolitused arvuliselt

Raamatukogu	Rühmakoolit. arv		Osalejate arv		Individaalkoolit. arv		Osalejate arv	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Allikukivi	4	2	21	10	6	9	6	9
Are	7	5	73	57	4	12	3	12
Aruvälja	12	12	280	240	7	6	7	6
Audru	0	0	0	0	0	0	0	0
Häädemeeste	8	8	220	200	32	30	32	30
Jõesuu	4	3	50	40	16	15	16	15

Jõõpre	0	0	0	0	0	4	0	4
Kabli	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaisma	2	2	18	24	8	12	8	12
Kihnu	2	1	6	3	4	5	4	5
Kilingi-Nõmme	2	5	48	70	7	5	7	5
Koonga	0	0	0	0	0	0	0	0
Lavassaare	0	0	0	0	3	4	3	4
Libatse	2	1	2	8	2	1	3	1
Lindi	2	2	36	36	6	6	6	6
Lõpe	0	0	0	0	8	8	8	8
Massiaru	0	2	0	4	3	4	3	4
Paikuse	3	2	15	6	0	6	0	6
Pootsi	0	0	0	0	2	2	2	2
Pärnjõe	0	1	0	7	23	19	23	19
Pärnu-Jaagupi	2	2	25	26	15	8	15	8
Sauga	1	3	13	45	0	0	0	0
Sindi	3	9	2	8	20	18	18	20
Suigu	6	1	58	21	0	1	0	1
Surju	2	0	25	0	0	5	0	5
Suurejõe	0	0	0	0	0	0	0	0
Tali	0	0	0	0	5	4	5	4
Tootsi	0	1	0	6	5	6	5	6
Tori	0	0	0	0	17	10	17	10
Treimani	1	1	9	12	4	4	4	4
Tõhela	8	0	160	0	4	6	4	6
Tõstamaa	0	0	0	0	3	17	3	17
Urge	2	2	15	23	1	2	2	2
Uulu	11	26	51	280	51	24	51	24
Vahenurme	0	0	0	0	3	6	3	6
Varbla	2	0	19	0	7	8	7	8
Vihtra	5	1	23	6	18	26	18	26
Võidula	0	0	0	0	0	3	0	3
Võiste	1	2	10	20	31	24	31	24
Vändra	8	6	65	25	22	22	22	22
KRK	78	74	1524	1575	537	483	537	483
Kokku	174	168	2768	2752	874	837	872	827

Infokirjaoskuse päev eakatele - Are

7.6 Raamatukoguteenuse turundus

Hea koostöö on Keskraamatukogul Pärnu Postimehe ja Päikeseraadioga. Pärnu Postimehes ilmuvad regulaarselt raamatukoguhoidjate koostatud raamatuvustused, samuti kajastatakse raamatukogus toimuvaid sündmusi. Päikeseraadios on iga kuu alguses pooltund, milles antakse ülevaade raamatukogus toimuvate sündmuste kohta. Samuti kajastatakse raamatukogus toimuvat FB fännilehel, Pärnu linna kultuuriportaalis, raamatukogu kodulehel ning soovijad saavad liituda raamatukogu uudiskirjaga.

Peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks on raamatukogu koduleht, blogi või Facebook. Malle Pajo (Are) õpetas huvilistele blogi tegemist.

Sindi raamatukogu kajastab üritusi Maalehe blogis.

Valla ajalehes tutvustatakse uudiskirjandust.

Lisaks uudiskirjanduse tutvustamisele hakkas Tori lehes ilmuma rubriik „Hea eesti raamat“, mis õigustas end ning leidis positiivset tagasisidet.

8. Bibliograafia- ja infotöö

8.1 Andmebaaside loomine

2012. aasta oli URRAMi kodulooportaali avalikuks saamise aasta ja see möödus ka portaali katsetamise ja kasutamise tähe all. Jaanuaris 2012 toimus koolitus 17-le maaraamatukoguhoidjale (igast vallast 1), kes pidid hakkama vallalehtedest ja mujalt lisama koduloolist infot uude portaali. Koolituse viis läbi Helle Luik Urania Com-ist. Seal sai kokku lepitud katsetada kuni märtsi lõpuni ja asuda siis avalikku portaali kirjeid lisama.

Kahjuks 2012. a. asusid lisaks keskraamatukogu bibliograafide kodulookirjeid tegema Sauga, Vändra, Are ja Surju raamatukogu töötajad.

Keskraamatukogu bibliograafi Heda Piiriste ülesandeks on olnud kirjete ülevaatamine, parandamine, tagasiside andmine - nn moderaatoritöö.

Bibliograaf sisestas URRAM-i kodulooportaali 3270 artiklikirjet, 9 publikatsioonikirjet ja 3 teatmekirjet.

Vanemas Pro Cite andmebaasis oli aasta lõpus 35529 kirjet.

Teadiseid oli 2012 aastal 1640, 2011.a. 1775.

Aasta lõpus asus bibliograaf koostama koduloolist tähtpäevakalendrit 2013. aasta kohta, kaastööd kalendrile on seni saatnud Sindi, Vändra ja Surju raamatukogu. Tänu sellele koostööle lisandub 2013. aastal kodulooportaali teatmiku- ja publikatsioonikirjeid Pärnumaa isikute, kohtade ja ajalooliste sündmuste kohta.

ERÜ koduloobibliograafia töörühma kokkusaamisi 2012. a. ei toimunud, kuna töörühma juhti tabasid tervisehäired ja asendus õnnestus leida alles aasta lõpuks, loodetavasti läheb asi 2013. aastast uuesti liikvele.

Pärnu- Vaasa seltsi eestvõttel tekkis keskraamatukokku nn.Vaasa nurgake nende antud infovoldikutest ja brošüüridest.

Seoses Pärnu Muuseumi uue hoone valmimisega läks arhivaalide kauglaenus keskraamatukogust neile üle.

Audru raamatukogus on andmebaas Audru muuseumis leiduvatest õpilaste Audrut puudutavatest uurimistöödest.

8.2 Infopäringud

Maakonnas kokku 9547, sellest keskraamatukogus 3248.

Näiteks: Millistest raamatutest saaks infot jänesemoka kohta? (Sindi)

Kus luuletuses on read „Nutikas lutikas tihti saab tappa“? (Are)

8.3 Trükised ja veebiväljaanded

„Sindi raamatukogu 130“.

Kokkuvõte

Maakonnas likvideeriti 2 raamatukogu – Anelema ja Kihlepa, sest teeninduspiirkonna elanike arv on nii väikseks jäänud, et raamatukogude pidamine ei õigustanud ennast vallavalitsuste silmis.

Erilise tähelepanu all oli kogude korrastamine. 2013.aastal jätkub inventuur keskraamatukogu osakondades, plaanis on Suigu, Häädemeeste, Varbla raamatukogus.

Keskraamatukogu inventuuri lõpetamine on plaanitud 2013.aasta kevadesse.

Koolitustel pöörame 2013.aastal põhitähelepanu lasteteenindusega seotud küsimustele.

Kodulootöös on nüüd vajalik ja võimalik raamatukokku kogunenud koduloolist materjali kättesaadavaks teha kodulooportaalikaudu. Jätkub valla ajalehtede sisestamine kodulooportaali. 2013.a. 1. poolaastal peaks igast vallast üks raamatukoguhoidja sellega alustama. Keskraamatukogu bibliograaf Heda Piiriste jätkab individuaalkoolitustega.

Seadsime eesmärgiks, et 2013.aasta lõpuks on kõikidel raamatukogudel 2000-2012.a.jooksev kroonika vormistatud.

Aasta tõi uusi suundi komplekteerimises, kuid leiame, et oleme ennegi tellinud oma raamatukogusse enamuse nn Kultuuriministeeriumi nimekirja raamatutest ning seega see erilisi probleeme meile ei tekitanud.

Kultuuriajakirjandust jäid lugema või taasalustasid lugemist, ikka ainult vastava ala ettevalmistuse saanud lugejad või tõsised huvilised.

Mingil määral on tekitatud huvi E-raamatu vastu

Toimus URRAMi uue versiooni testimine ja koolitus kõigile raamatukoguhoidjatele, kuid kuna see ei osutunud kasutamiskõlblikuks, siis lükati üleminek õnneks edasi.

Keskraamatukogu lasteosakonnas pandi alus mitmele uuele mahukale tööprojektile. Suurimad neist on Mürakarukool 1,5 – 4-aastastele lastele, Kokku tulek: hobid ja ametid.

Jätkame koostööd valdade kultuurinõunikega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et raamatukoguhoidjad on tublit tööd teinud ja seda on ka märgatud.

Koostaja Lenna Eliste

Direktor Heinike Sinijärv